

Grasnøkkel

Grasnøkkelen brukes for å bestemme dyrkede arter og ugrasarter av gras før de skyter. Dette er viktig bl.a fordi våre ugrasmidler virker på et tidlig stadium. Likeledes er det viktig å skille ulike arter i enga for å kunne tilpasse beite og slåttidspunkt, samt innslag av ikke sådde arter. Utgangspunktet for nøkkelen er Gräsnyckeln utgitt av Bayer CropScience 2004.

Kilder

<http://www.bayercropscience.se/se/> Bayer CropScience: Gräsnyckeln 2004.

<http://www.bayercropscience.dk/dk/>

Grønnerød Bjørn. 1988. Våre viktigste grasarter i eng beite og plener. Øvelseshefte. NLH.

Grønnerød Bjørn 1986 Grasarter. Eng-og beitedyrking. NLH.

<http://linnaeus.nrm.se/flora/welcome.html>. Den virtuella floran.

Lid, Johannes Norsk, svensk finsk Flora. 1987.

Repstad, Jon Atle m.fl. Jordbruksvekster og plengras, Felleskjøpet. 1999.

Ciba-Geigy, Grass weeds, 1980.

Illustrasjoner bladfaks, strandrør, hønsehirse og knereverumpe; Jørgen Rogne. Rettighetsinnehaver: Felleskjøpet Agri.

Slik bruker du nøkkelen

Se på de første sidene slik at du kan de ulike kjennetegnene og navn og uttrykk på grasplantens karaktertrekk.

Start så med å avgjøre om bladene er sammenrullet eller brettet i skuddet.

Deretter følger du de ulike trinnene i flytskjemaet. Når du er kommet fram til en art slår du opp på arten på sidehenvisningen.

Der sjekker du mer inngående om det er samsvar med det du har kommet fram til.

Til slutt er det satt opp en kort oversikt over trekk ved kornplantene som gjør at du også klarer å skille disse.

Innholdsfortegnelse

Morfologiske karakterer Neste side

Flytskjema grasarter To sider fram

Bladfaks..... Z

Bygg AC

Engkvein..... M

Englodnegras U

Engrapp..... G

Engreverumpe..... S

Engsvingel I

Flerårig raigras C

Floghavre Y

Gulaks..... L

Havre AE

Hestehavre Q

Hundegras..... H

Hvete AB

Hønshirse Ø

Italiensk raigras J

Kamgras D

Knereverumpe Å

Krypkvein O

Kveke K

Lodnegras..... X

Markrapp..... F

Rug AD

Rødsvingel..... A

Sandfaks..... W

Storkvein N

Strandrør..... Æ

Sølvbunke..... B

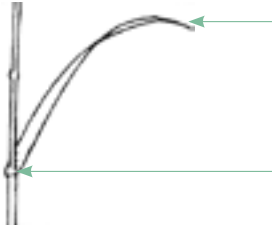

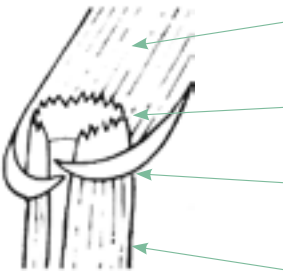

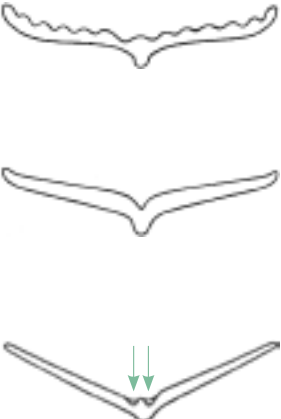

Timotei P

Tunrapp..... E

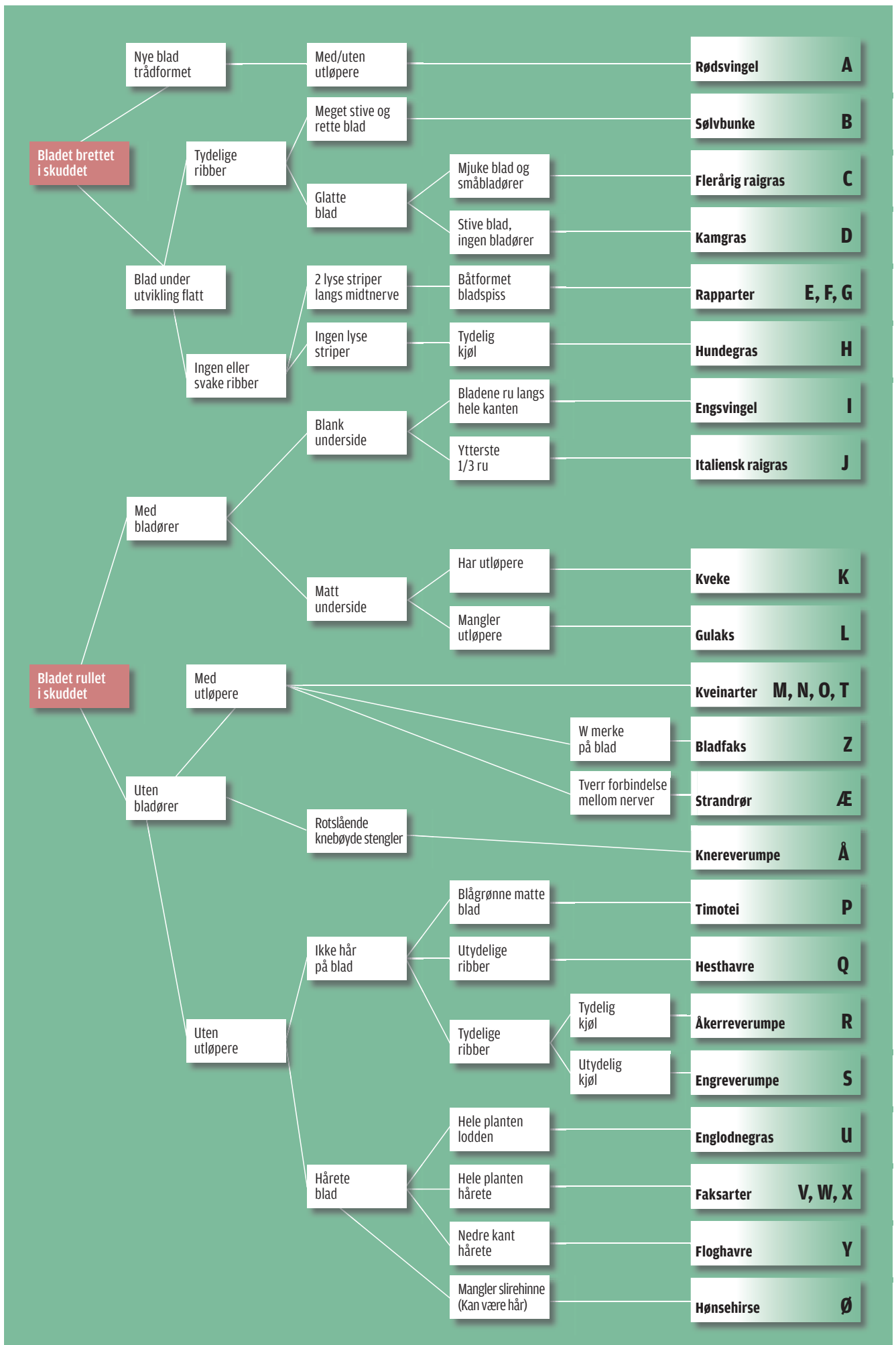
Åkerfaks V

Åkerkvein T

Åkerreverumpe R

	<p>Bladplate Bladslire</p>		<p>Bladet sammenrullet i skuddet (Knoppleiet)</p>
	<p>Underjordiske utløpere Rhizomer, f.eks kveke Overjordiske utløpere Stolon, f. eks krypkvein</p>		<p>Bladet sammenbrettet i skuddet (Knoppleiet)</p>
	<p>Bladplate Slirehinne Bladører Bladslire</p>		<p>Småaks Aksgras (Raigras, kveke, rug, hvete, bygg)</p>
	<p>Bladspiss båtformet på rapparter</p>		<p>Duskgras (Timotei, knereverumpe, engreverumpe og åkerreverumpe)</p>
	<p>Bladribber Ingen bladribber Lyse striper parallelt med midtnerve</p>	 	<p>Toppgras. Småaks i enden av greiner som kan være mer eller mindre greinet. (Rapp, hundegras, svingel, bladfaks, kvein, havre m.fl) Småaks med 8 blomsteranlegg</p>

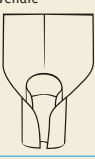
Flytskjema, grasarter

	Rødsvingel <i>Festuca rubra</i>	A	Sølvbunke <i>Deschampsia caespitosa</i>	B	Flerårig raigras <i>Lolium perenne</i>	C	Kamgras <i>Cynosurus cristatus</i>	D	Tunrapp <i>Poa annua</i>	E
	<ul style="list-style-type: none"> Rødsvingel Rødvvingel Red fescue 		<ul style="list-style-type: none"> Tuvtåtel Elb-bunke Tufted Hair Grass 		<ul style="list-style-type: none"> Rajgräs Rajgræs alm. Perennial Ryegrass 		<ul style="list-style-type: none"> Kamåxing Kamgræs alm. Crested dogstail grass 		<ul style="list-style-type: none"> Vitgrøe Enårig rapgræs Annual bluegrass 	
Slirehinne:	Meget kort, butt, 0,2-0,5 mm Avrundet, eller tverr.		Lang opp til 15 mm. Spiss		Kort (0,5-2 mm) Avrundet eller rett avskåret		Slirehinne: Kort, butt opptil 1,5 mm		Lang avrundet, men også tilspisset. Svakt sagtannet.	
Bladører:	Mangler		Mangler		Mer eller mindre tydlige.		Mangler		Mangler	
Bladstilling i skuddet:	Brettet		Brettet		Sammenbrettet		Sammen brettet		Sammenbrettet	
Bladslire:	Tykk bladslire, eldre bladslirer kan være både åpne og ikke åpne. Svak behåring. Nedre bladslirer mørke til rødfargede.		Åpen, rund ofte svakt kjølførm. Glatt oventil		Nedre del av sliren er rødaktig		Åpen, rund, glatt. Eldre bladslirer gule.		Glatt	
Bladplate:	Glatte, trådformede, lange og buetformede.		Mørke grønne, lange, meget stive blad. Riflet og sterkt rue på oversiden. Glinsende blank på undersiden.		Lange, noe avsmalnende med tydelige ribber på oversiden. Uten hår. Blank glinsende underside med tydelig kjølf.		Mørk grønne, stive og smale bladplater uten hår. Ru i kanten. Ribber på oversiden. Undersiden glatt og blank med kjølf.		Flate, mer eller mindre avsmalnende med klar kjølførm spiss. Ofte med tverrynker	
Blomsterstilling:	Topmgras åpen, har dobbel til flerdobbel greinet topp, med 4-10 blomstrende rødlig/fiolette småaks med korte snerp.		Greinet åpen topp med 2 (3) blomstrende småaks. Korte og ikke synlige snerp. Flerårig tueddannende gras		Aksgras med 6-10 småaks, sammentrykte, tverstilte, uten snerp.		Smalt 5 cm ensidig aks med småakspar i to tette rekker. Korte agn. Grågrønne eller gråfiolette småaks.		Smal eller åpen langgreinet topp med alle greiner til en side. Smale ytterter ca. 2 mm.	
Beskrivelse:	Mattedannende flerårig gras med krypende utløpere eller uten skudd. Dyrket. Trådformede blader.		med opprette lange strå. Vokser på beiter, grøftekanter, skogsmark og i fjellet. Ugras i lavlandet mens den er mindre trevlerik og har beiteverdi i fjellet.		Ugreinet noe knebøyd strå. Mørk grønn Flerårig svakt tueddannende. Ingen/korte underjordiske utløpere.		Kort opprett stivt strå. Svakt tueddannende. På beiter og eng.		Småtuert gras som kan blomstre hele sesongen. Ettårig og flerårige former. Flerårige har overjordiske utløpere. Trevlerot.	
Bruk:	Plengras, natureng.		Skyggetålende plengras		Eng, beite, plengras.		Ugras.		Ugras.	
	Markrapp <i>Poa trivialis</i>	F	Engrapp <i>Poa pratensis</i>	G	Hundegras <i>Dactylis glomerata</i>	H	Engsvingel <i>Festuca pratensis</i>	I	Italiensk raigras <i>Lolium multiflorum</i>	J
	<ul style="list-style-type: none"> Kärrgrøe Almindelig Rapgræs Rough-stalk bluegrass 		<ul style="list-style-type: none"> Ångsgrøe Engrapgræs Kentucky Bluegrass 		<ul style="list-style-type: none"> Hundåxing Hundegræs Cocksfoot 		<ul style="list-style-type: none"> Ångsvingel Engsvingel Meadow Fescue 		<ul style="list-style-type: none"> Italiensk rajgräs Italiensk rajgræs Italian ryegrass 	
Slirehinne:	Lang og spiss 4-10 mm		Kort avrundet 1-3 mm		Meget lang opptil 12 millimeter ofte tilspisset.		Kort, ca. 1 millimeter. Avskåret (Tverr)		Kort ca. 2 millimeter. Avskåret (Tverr)	
Bladører:	Mangler		Mangler		Mangler		Små, men tydelige, uten hår		Store, relativt smale og omsluttende.	
Bladstilling i skuddet:	Sammenbrettet		Brettet		Sammenbrettet		Sammenrullet		Sammenrullet	
Bladslire:	Sammentrykt, ru bladslire med kjølf.		Glatt med svak kjølf. Sammentrykt (Nederst).		Åpen. (bare delvis åpen på unge blad) ru.		Rund, glatt åpen med overbrettede hinneaktige kanter		Glatt, mer eller mindre åpen. Normalt ikke hår.	
Bladplate:	Gulgrønn til fiolett jevnt tilspisset med båtformet spiss. Blank underside med kjølf. Dobbelstria langs hele bladplaten. Lange slappe blad.		Flat med jevnbrede blad med en tydelig båtauform mot enden. Blank glatt underside med kjølf. Dobbelstria i hele bladplaten. Ikke ribber. Litt ru overflate.		Matte grågrønne, brede blad med kraftig kjølf. Ru mot spissen og kantene.		Lys grønne uten hår. Tydelige riller på oversiden, ru på kanten. Glinsende blank undersiden.		Mørk grønn, mjuke. Flate med tydelige ribber på oversiden. Undersiden er blank, glinsende med kjølf. Ru på ytterste del av bladkanten.	
Blomsterstilling:	Åpen, tett topp, ofte med svakt fiolette småaks uten snerp.		Åpent aks med få grener. 3-5 blomster pr. aks. Fiolette småaks uten snerp.		Ensidig topp med tette hoper av småaks på greiner.		Lys grønn til fiolett topp med parvise grener. Hengende smal topp. Kort snerp.		Aksgras med 10 eller flere småaks med snerp. Kantstilte mot aksene.	
Beskrivelse:	Svakt tueddannende. Overjordiske stengelutløpere. På fuktige plasser, næringsrik jord. Ugras.		Svakt tueddannende gras med underjordiske utløpere. På dyrket mark, beiter og veikanter. Dyrket.		Grovtt sterkt tueddannende, flerårig gras. Dominerende. Dyrkes.		Løst til sterkt tueddannende flerårig gras. Dyrkes.		1-2 årig, tueddannende, rasktvoksende gras. Dyrkes.	
Bruk:	Ugras i eng, beite. Skyggetålende plengras.		Eng, beite, plengras.		Eng, beite.		Eng, beite.		Eng, beite.	

	Kveke <i>Elytrigia repens</i>	Gulaks <i>Anthoxanthum odoratum</i>	Engkvein <i>Agrostis capillaris</i> syn. <i>tenuis</i>	Storkvein <i>Agrostis gigantea</i>	Krypkvein <i>Agrostis stolonifera</i>
	K	L	M	N	O
	<ul style="list-style-type: none"> Kwickrot Kvik Couch-grass 	<ul style="list-style-type: none"> Vårbrodd, luktgrås Vellugtende Gulaks Sweet Vernal-grass 	<ul style="list-style-type: none"> Rödven Almindelig Hvene Browntop bentgrass 	<ul style="list-style-type: none"> Storven Stortoppet Hvene Red top 	<ul style="list-style-type: none"> Krypkvein Krybende Hvene Creeping bentgrass
Slirehinne:	Kort ca. 1 mm. Tverr, enkelte ganger fliset.	Kort ca. 2 mm. Sagtannet	Kort og butt 0,4-1 millimeter	Lang opptil 6 mm. Tverr avskåret, sagtannet. Kan være avrundet med hår på baksiden.	Lang opptil 5 millimeter avrundet, som regel takket.
Bladører:	Små omsluttende, spisse	Små med små sprette hår	Mangler	Mangler	Mangler
Bladstilling i skuddet:	Sammenrullet	Sammenrullet	Sammenrullet	Sammenrullet	Sammenrullet
Bladslire:	Åpen rund bladslire med overbrettete hinnetynne kanter uten tydelig kjøll. Unge bladslirer har hår.	Åpen, med spredte hår de øvre bladplatene kan være litt oppsvulmede.	Åpen, rund og glatt, med overlappende kanter.	Åpen. Rund og glatt eller litt ru bladslire med overlappende kanter.	Åpen, rund og glatt.
Bladplate:	Mørkegrønn, matte. Lange ganske smale blad. Oversiden har spredtbehåring. Undersiden er glatt eller ru. Ru i kanten.	Bladplate: Matte korte blad med lange fine ribber. Spredte hår inn mot basis.	Mattgrønne blad med tydelige ribber uten hår. Glatt på undersiden.	Mattgrønne brede blad. Tydelige bladribber uten hår. Kjøll. Ru på begge sider og kantene	Svakt ru blad med blå eller grå glans. Tydlige men lave avrundede ribber. Ingen hår.
Blomsterstilling:	Aksgras. Et femblomstrende småaksved hvert aksledd. Såaksene er sidestilte (motsatt av raigras)	Gul ved modning, toppgras med treblomstrende småaks. To sterile småaks med agn. Agnene er bøyd.	Brunlilla topp med utsprede grener. Enblomstrende småaks med uten agn.	Blomsterstilling: Stor vid topp. Med mange enblomstrende småaks. Mangler agn. Rødaktig eller fiolett.	Blek etter avluttede blomstring. Samlet aks med mange enblomstrende småaks uten snerp.
Beskrivelse:	Flerårig kraftig gras. Lange krypende jordstengler.	Tynt tuedannende smågras med kryddersmak.	Flerårig, kort, svakt tuedannende gras med korte jordstengler eller overjordiske utløpere. Tørr næringsfattig jord.	Høyt flerårig tuedannende gras. Med korte kraftige jordstengler. Vokser i beiter og veikanter.	Flerårig svakt tuedannende gras. Lange overjordiske utløpere (stoloner).
Bruk:	Ugras.	Ugras.	Eng, beite, plengras.	Ugras.	Plengras.

	Timotei <i>Phleum pratense</i>	Hestehavre <i>Arrhenatherum elatius</i>	Åkerreverumpe <i>Alopecurus mysosuroides</i>	Engreverumpe <i>Alopecurus pratensis</i>	Åkerkvein <i>Agrostis spica-venti</i>
	P	Q	R	S	T
	<ul style="list-style-type: none"> Timotej Timothe Timothy 	<ul style="list-style-type: none"> Knylhavre Draphavre Tall Oat-grass 	<ul style="list-style-type: none"> Renkavle Agerrævehale Slender meadow foxtail 	<ul style="list-style-type: none"> Ångskavle Eng-Rævehale Meadow Foxtail 	<ul style="list-style-type: none"> Åkerven Almindelig Vindaks Wind Bentgrass
Slirehinne:	Lang, opptil 6 mm, avrundet eller noe tilspisset med hakk i framkant. Ofte litt tannet på midten. Melkehvit.	Under 1 mm rett avskåret. Hel eller tannet. Sjekk denne	Middels 2,5 mm tverr ofte uregelmessig sagtannet	1-3 mm. Tverr eller avrundet. Dun på ryggsiden	Meget lang. Flikete
Bladører:	Mangler	Mangler	Mangler	Mangler	Mangler
Bladstilling i skuddet:	Sammenrullet	Sammenrullet	Sammenrullet	Sammenrullet	Sammenrullet
Bladslire:	Åpen, rund, glatt bladslire.	Rund, glatt åpen øverst. Sammenvokst nede.	Åpen, tykk rund, glatt ellers ru stengler.	Rund og glatt med åpen med hinnetynne overlappende kanter. Glatt strå.	Åpen fast og glatt. Glatt strå.
Bladplate:	Lyse ofte blågrønne, brede matte blad uten hår med svak kjøll under. Ru bladkant, spesielt mot bladbasis	10 mm flat mjuk snau eller med lange hår. Svak kjøll.	Blågrønne ru blad uten hår, med tydelige bladribber og kjøll	5-9 mm ru på ovesiden, glatt eller ru under og på kantene. Bladene vender oversiden nedover.	Matte smale, ru blad med tydelige ribber, uten kjøll.
Blomsterstilling:	Dusk. Avlang tett og fast aks med mange enkeltblomstrende tettsittende småaks uten snerp.	Smal, flersidet topp. Knebøyd snerp nederst. Rett snerp øverst.	Smal spoleformet tilspisset, løs dusk med tettsittende 1-blomstrende småaks med agn.	Sylinderformet dusk med agn	Nedhengende topp. Tynne grener. Lange ofte vridde agn
Beskrivelse:	Kraftig flerårig løst tuedannende gras. Ingen utløpere. Stengel ofte oppsvulmet løkform ved jordbasis.	Flerårig tuedannende, kraftig med stive skudd. Røttene er gule. Bakker, veikanter mv.	Ettårig/vinterårig opprett og tuedannende gras. Opptre i høstkorn og ved redusert jordarbeiding.	Svakt tuedannende med korte jordstengler. Flerårig. Stengler	Ettårig/vinterårig tuedannende gras med opprette strå.
Bruk:	Eng, beite.	Ugras.	Ugras.	Ugras, litt dyrket i ekstensiv eng.	Ugras i høstkorn og ved redusert jordarbeiding.

	Englodnegras <i>Holcus lanatus</i>	U	Åkerfaks <i>Bromus arvensis</i>	V	Sandfaks <i>Bromus sterilis</i>	W	Lodnefaks <i>Bromus hordeaceus</i>	X	Floghavre <i>Avena fatua</i>	Y
	<ul style="list-style-type: none"> Luddtåtel Fløjlsgæs Yorkshire Fog 		<ul style="list-style-type: none"> Renlosta Åkerfaks Field Brome 		<ul style="list-style-type: none"> Sandlosta Gold Hejre Barren brome-grass, poverty brome 		<ul style="list-style-type: none"> Luddlosta Blød Hejre Soft-brome 		<ul style="list-style-type: none"> Flyghavre Flyve-havre Wild-oat 	
Slirehinne:	2-3 mm tverravhugget eller litt frynsete.		Ca 3 mm spiss tannet.		Lang, frynsetet uten hår.		Kort ca 2 mm ofte takket, som regel med hår.		Lang opptil 6 mm.	
Bladører:	Mangler		Mangler		Mangler		Mangler		Mangler	
Bladstilling i skuddet:	Sammenrullet		Sammenrullet		Sammenrullet		Sammenrullet		Sammenrullet	
Bladslire:	Åpen, rund dunhåret. Øvre bladslire oppsvulmet.		Lukket, rund, dunhåret med korte hår. Glatt strå.		Rødfiolette småaks, 4-10 småaks pr blomst. Lange agn. Lukket, rund, dunhåret. Strået glatt.		Lukket rund bladslire med mjuke hår. Strået har også mjuke hår.		Åpen, rund ofte glatt, men kan ha hår.	
Bladplate:	Matte dunhåret smale blad med tydelig kjø. Kjennes klebrige ved berøring.		5-10 mm håret over og under. Kanten ru eller spredt håret.		Grønne, mjuke blad med lett blårdt nyanser. Ru dunhåret overside med blank underside.		Grågrønne med mjuke hår. Tydelige trenervet over og underside.		Bladene vrir seg mot venstre. Brede blad uten hår på overflaten. Bladkanten inn mot basis kan ha hår.	
Blomsterstilling:	Tett slank topp med mange småaks med to blomster. Øverste blomst har et kort krokformet agn.		Stor nedhengende topp med lange tynne grener. 5-10 blomstrende småaks med agn. Fiolettaktig.		Stor ensidig topp med hengende svake grener		Toppgras med opprette grener 5-9 blomstrende lett eggformede mjukhårede småaks med agn.		Stor utspredt topp med hengende matt grønne 2-3 blomstrende småaks. På hvert småaks et langt snerp som er knebøyd og ofte vridd.	
Beskrivelse:	Flerårig, tett tueddannende, kraftig, men mjukt gras. På næringsfattige halvuktig mark.		Vinterettårig. Løst til løst tuet.		Løst tueddannende, ettårig, ganske høyt gras. På tørre plasser.		Langt ettårig gras med stor variasjon. På tørre steder.		Sommerettårig (Vinterettårig varianter kan finnes). Kraftig plante som ligner dyrket havre. Egen forskrift om bekjempelse.	
Bruk:	Ugras.		Ugras.		Ugras.		Ugras.		Ugras.	
	Bladfaks <i>Bromus inermis</i>	Z	Strandrør <i>Phalaris arundinacea</i>	Æ	Hønsesirre <i>Echinochloa crus-galli</i>	Ø	Knereverumpe <i>Alopecurus geniculatus</i>	Å		
	<ul style="list-style-type: none"> Foderlosta Stakløs Hejre Hungarian Brome 		<ul style="list-style-type: none"> Rörflen Rørgræs Reed Canary-grass 		<ul style="list-style-type: none"> Hønsirs Hanespore Cockspur 		<ul style="list-style-type: none"> Kärrkavle Knæbøjet Rævehale Marsh Foxtail 			
Slirehinne:	Meget kort (under 1 mm) rett avskåret eller avrundet.		Lang (6-10 mm). Avrundet, ofte oppfliset.		Mangler eller er en hårkrans.		2-5 mm avrundet.			
Bladører:	Mangler		Mangler		Mangler		Mangler			
Bladstilling i skuddet:	Sammenrullet		Sammenrullet		Sammenrullet		Sammenrullet			
Bladslire:	Glatt eller avrundet. Lukket nesten helt opp. Kantene glatte til ru.		Åpen rund, glatt med overbrettede hinnetynne kanter.		Lukket. Kan være hårete eller glatte.		Glatt kvitgrønn. Den øverste noe oppblåst.			
Bladplate:	Mørke grønne. Lange og slappe. Ca. 1 cm brede. Ofte med et karakteristisk W merke.		Flate blad, glatte til ru med kjø på undersiden.		Brede grove blad (inntil 2 cm.) Ru overflate, ved basis enkelte hår.		2-7 mm bred. Ru på nervene på oversiden. Ru eller glatt på undersiden.			
Blomsterstilling:	Opprett tett topp		Fiolettopp med tettsittende ensidige småaks		Ytteragn har snerp. Blomsterstand satt sammen av mange ensidige klaser eller aks oppetter strået.		Dusk, smal og tett. Mørk grønn eller svartfiolet.			
Beskrivelse:	Flerårig, kraftig gras med krypende jordstengler.		Flerårig med grove underjordiske jordstengler. Vokser på fuktige plasser. Tåler oversvømmelse.		Ettårig kraftig gras. I starten litt utovervoksende, senere opprett. Grovt strå opptil 1 meter. Kun frøformering. Innført. Ugras.		Flerårig knebøyd, rotslående stengler. Fuktige steder. Ugras.			
Bruk:	Eng.		Spesialgras i eng på fuktig, bæresvak jord.		Ugras.		Ugras.			

Kornartene

	Hvete <i>Triticum aestivum</i> Vete Hvede Wheat	AB	Bygg <i>Hordeum vulgare</i> Korn Bygg Barley	AC	Rug <i>Secale cereale</i> Råg Rug Rye	AD	Havre <i>Avena sativa</i> Havre Havre Oat	AE
Slirehinne	Halvlang		Lang		Kort		Lang	
Bladører	Tydelige med lange utstående hår		Kraftige uten hår		Små uten hår		Mangler	
Blad	Høyvridd (med sola)		Høyvridd (med sola)		Høyvridd (med sola)		Venstrevridd (mot sola)	
Bruk	Mat, fôr		Mat, fôr		Mat, fôr		Mat, fôr	

Høyvridd blad (med sola):
Hvete, bygg, rug

Venstrevridd blad (mot sola):
Havre

Velkjent plantevern til jordbruket

- Acrobat® WG
- Basagran® SG
- Basagran® M75
- Candit®
- Comet®
- Cycocel® 750
- Cycocel® Extra
- Delan® WG
- Fastac® 50
- Focus® Ultra
- Forbel® 750
- Octave® 75 WG
- Perfekthion®
- Rovral® 75 WG
- Scala®
- Sportak® EW

Les alltid etiketten
noye for bruk.

BASF
The Chemical Company